

Záchranné programy – kritéria pro výběr druhů

DRUH SPLŇUJE NÁSLEDUJÍCÍ PODMÍNKY:

1. Druh je v ČR aktuálně ohrožen, tj. v červených seznamech ČR je zařazen v kategorii kriticky ohrožený/ohrožený
2. Druh je do červeného seznamu zařazen z důvodu pozorovaného nebo předpokládaného úbytku početnosti nebo zmenšování areálu¹
3. Druh v ČR není na okraji areálu. Pokud ano, musí být ohrožený v rámci areálu rozšíření, u široce rozšířených druhů je posuzována relevantní nižší taxonomická jednotka²
4. V minulosti prokazatelně existovala v ČR stálá životaschopná populace druhu
5. Příčiny ohrožení jsou odstranitelné, tj.:
 - 5.1. příčiny ohrožení působí intenzivně na území ČR³
 - 5.2. odstranění příčin je reálné z hlediska technického, finančního a personálního⁴
 - 5.3. ekologické nároky druhu a jeho biologie jsou dostatečně známy⁵
6. Charakter příčin ohrožení je takový, že je lze odstranit pouze rozsáhlými, centrálně koordinovanými, aktivními, druhově specifickými opatřeními⁶

NEBO:

1. Druh je v ČR vyhynulý (v červeném seznamu je uveden v kategoriích vyhynulý nebo vyhynulý/ vyhynulý nebo vyhynulý na území ČR)

¹ Některé druhy jsou řazeny do červených seznamů z důvodu málo početných populací vázaných na specifické, plošně limitované typy biotopů (např. vysokohorské bezlesí), dlouhodobě však nevykazují výraznější změny početnosti. Tyto druhy nejsou adepty pro záchranné programy, jejich ochrana musí být založena na legislativní bázi (individuální ochrana jedinců a důsledná ochrana stanovišť) a pravidelném monitoringu stavu, změn a vývojových trendů jejich populací.

² Pokud je taxon na území ČR vzácný a současně na hranici areálu rozšíření, přičemž v jiných částech areálu je početný, není prioritním druhem druhové ochrany ČR. Výjimku tvoří druhy, které jsou vzácné i v podstatné části areálu rozšíření, nebo je populace na území ČR zvláště významná z taxonomického hlediska nebo jiných důvodů. U druhů rozšířených na rozsáhlých oblastech (např. palearktický typ rozšíření) je možné posuzovat nižší taxonomickou jednotku, např. poddruh nebo i lokální populaci.

³ U stěhovavých druhů živočichů (zejména ptáků) mohou působit hlavní příčiny ohrožení druhu mimo území ČR, např. v průběhu migrací nebo na zimovištích. Tyto příčiny není možné řešením záchranného programu v ČR odstranit, pravděpodobnost úspěchu ZP je výrazně snížena.

⁴ Znovuvytvoření populace určitého druhu by mohlo vyžadovat neúměrné náklady, např. na vytvoření biotopu, který v důsledku změny hospodaření vymizel. Realizace některých záchranných programů může být limitována také nedostatkem personálních kapacit, zejména v případě, kdy součástí ZP je aplikovaný výzkum, jehož výsledky určují další směřování ZP.

⁵ Hlavní náplní ZP jsou konkrétní opatření na podporu druhu, nikoli pouze výzkum! Vlastní zjištění příčin ohrožení musí předcházet návrhu ZP.

⁶ Ochrana druhu vyžaduje rozsáhlé nebo komplikované změny obhospodařování krajiny, legislativní změny, změny územních plánů apod.

2. Druh byl vyhuben v souvislosti s přímými zásahy člověka (přímé pronásledování, znemožnění migrace, změny biotopů apod.)⁷
3. V minulosti v ČR prokazatelně existovala stálá životaschopná populace druhu.
4. Příčiny, které vedly k vyhubení druhu jsou odstraněny⁸, nebo je reálné je rychle odstranit.
5. Původní biotopy jsou v současnosti vhodné pro existenci druhu a jejich rozsah umožňuje vytvoření stabilní populace⁹, nebo je reálné je rychle obnovit.

Programy péče – kritéria pro výběr druhů

DRUH SPLŇUJE NÁSLEDUJÍCÍ PODMÍNKY:

1. Druh je uveden v příloze IV směrnice o stanovištích
a současně
2. Druh způsobuje ekonomicky významnou hospodářskou újmu

⁷ Obnova druhu, který vymizel v důsledku velkoplošných změn stanovišť nebo dokonce z neznámých příčin, má velice nízkou pravděpodobnost úspěchu. Případné znovuobnovení populace vymizelých druhů by mělo být realizováno pouze ve specifických případech, kdy druh vymizel vlivem technických zásahů (vylovení, znemožnění migrací apod.) a kdy zůstaly ostatní životní podmínky druhu zachovány (stanoviště, potravní zdroje apod.)

⁸ Např. došlo ke změně postoje veřejnosti k lovu určitých druhů, migrační překážky jsou odstraněny apod.

⁹ Viz poznámka č. 7.